

Beszámoló Védőnői munkáról Recsk I. II. körzetében**Tisztelt Képviselő Testület!**

2022. december 21-én került kihirdetésre a 2022. évi LXXIII. törvényben az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló törvénycsomag, amely 2023. január 1-jétől új szabályokat vezet be. 2023. július 1-jétől elkerült az önkormányzatoktól a védőnői feladatok ellátásszervezése, és ezáltal ezen a területen is állami irányítás valósul meg. 2023. július 1-jét követően az állam az egészségügyi alapellátás körében – a települési önkormányzattal együttműködésben – gondoskodik a védőnői ellátásról.

A védőnői ellátás biztosító állami intézményfenntartó szerv – az irányító vármegyei intézmény útján – a települési önkormányzat részére tájékoztatásul megküldi a védőnői ellátás megszervezésével összefüggő, a személyi és a tárgyi feltételek biztosítására vonatkozó döntéseket. Lehetőség van arra, hogy az állami intézményfenntartó szerv az ellátás jogszabályban előírt tárgyi feltételeit az állam a települési önkormányzattal kötött megállapodás útján biztosítsa. Mindezek alapján a települési önkormányzat által a védőnői ellátás biztosítása érdekében 2023. július 1-jét megelőzően megkötött szerződések 2023. június 30.-i nappal hatályukat veszítették.

Marad a körzet, marad a feladat. A védőnői körzetek nem változnak, így a kinevezés arra a területi védőnői körzetre vonatkozik majd, ahol az érintett jelenleg is ellátja a feladatát. Ugyanakkor az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló törvény lehetővé teszi a munkáltató számára a kirendelést „egészségügyi közfeladat ellátása érdekében”. Mivel a védőnők a jövőben ennek hatálya alá tartoznak, így ez a passzus rájuk is vonatkozni fog. Számos munkajogi kérdésben egyébként a szolgálati jogviszonyról szóló törvény rendelkezik, így például ha a védőnő a főállása mellett más egészségügyi tevékenységet is végez, ahhoz – ahogyan az orvosoknak és szakdolgozóknak – nekik is az OKFŐ engedélyét kell kérniük.

Az önkormányzatoknak is marad feladatuk. A jövőben a megyei intézmény adja ki a szabadságokat és határozza meg a helyettesítések rendjét és annak díjazását, itt döntenek el a továbbképzésre rendelkezésre álló napok számát is, a védőnők évenkénti minősítését pedig a vármegyei kollegiális védőnői mentor végzi majd, amelyet a munkáltató hagy jóvá. Az OKFŐ jelezte azt is, hogy a kötelező kamarai tagság díját – ahogy valamennyi szakdolgozó esetében – egységesen átvállalja a védőnőktől.

Hazánkban a gyermek- és családvédelem a már alapintézménynek számító védőnői szolgálaton keresztül valósul meg. 2015-ben a 100 éves védőnői szolgálatot

hungarikummá nyilvánították, az indoklás szerint „az európai ellátórendszerekben nincs ennyire komplex, a lakosság szinte teljes spektrumát érintő prevenció ellátás”, mint a magyar védőnői rendszer.

A védőnői szolgálat feladata

A magyar védőnői szolgálat feladata napjainkban is az egészségvédelem, a betegségek kialakulásának megelőzése, valamint az egészségfejlesztés. A védőnők az egészségügy sajátos határterületén, a különböző társszakmák képviselőivel együttműködve látják el a törvények és jogszabályok, a módszertani útmutatók és a szakmai irányítás által meghatározott feladataikat.

Összetett, egészségmegőrző családvédelmi szolgáltatást biztosítanak:

- szoros kapcsolatot tartanak a gondozottjaikkal, tanácsot adnak a különféle – egészségügyi, szociális, mentálhigiénés – problémákban;
- szűrővizsgálatokat szerveznek;
- védőoltásokat készítenek elő;
- egészségnevelő és más egészségvédő közösségi programokat biztosítanak a gondozottak számára.

A védőnők feladataival az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény és a 49/2004 ESzCsM rendelet foglalkozik, mely szerint a legfontosabb védőnői feladatok a következők:

- család- és nővédelem, ezen belül a tanácsadás, a családgondozás;
- a 25-65 év közötti nők részére szűrővizsgálatok szervezése (pl. méhnyakszűrés);
- a várandós, gyermekágyas és szoptató anyák gondozása;
- gyermekek gondozása az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig;
- védőnői feladatok végzése az óvodában és az oktatási intézményben;
- az otthonukban gondozott tanköteles korú gyermekek gondozása;
- együttműködés a szociális, köznevelési, család- és ifjúságügyi, civil, egyházi, kulturális és a további érintett ágazatokkal;
- a gyermekvédelmi jelzőrendszerben való részvétel.

A jogszabályok rendelkeznek a védőnői tanácsadás rendjéről, a kötelező családlátogatások gyakoriságáról, az ellátandó gondozottak számáról (jelenleg egy védőnő legfeljebb 250 tanköteles korú gyermeket gondozhat) és a dokumentációs feladatokról. A védőnői tevékenység szakmai felügyeletét a kormányhivatalok szervezeti rendszerében dolgozó vezető védőnők látják el járási és megyei szinten.

A hazai szabályozás szerint a védőnői munka a betegségek megelőzésén alapul, az alábbiak szerint:

- **Elsődleges (primer) megelőzés:** az egészségi állapot javítása, a rizikótényezők elkerülése/csökkentése, az egészséges életmódra és a mindennapos testmozgásra való nevelés stb.
- **Másodlagos (szekunder) megelőzés:** a rizikótényezők, az elváltozások, a megbetegedések korai felismerése és jelzése.
- **Harmadlagos (tercier) megelőzés:** a tartós megbetegedésben, fogyatékkal, hátrányos helyzetben élők gondozására, egészségi állapotuk és szociális helyzetük nyomon követése, segítségnyújtás.

Védőnői feladatok a várandósgondozástól a gyermek 3 éves koráig

A védőnők kulcsszerepet töltenek be a magzat-, a gyermek- és az anyavédelem területén, elsődleges feladatuk ebben az időszakban az egészséges csecsemő és gyermek fizikai, mentális és szociális fejlődéséhez szükséges környezeti feltételek megteremtése, az ezt akadályozó tényezők felismerése, betegség vagy környezeti veszélyeztetettség esetén pedig fokozott gondozás és látogatás.

Várandósgondozás

A védőnővel a várandósgondozás elején kerül kapcsolatba először a kismama: a szülész-nőgyógyász szakorvostól a várandósság megállapításáról szóló igazolással kell felkeresnie a lakóhely (vagy tartózkodási hely) szerint területileg illetékes védőnőt, aki kiállítja a várandósgondozási könyvet. A védőnői tanácsadáson általában 4-6 hetente kell megjelenni, de minimum 4 alkalommal – koraszülés esetén legalább egy alkalommal –, hogy a kismama jogosult legyen a szülést követően az anyasági támogatásra.

A védőnő a tanácsadások során általában az alábbi vizsgálatokat végzi:

- testsúly, testmagasság mérése,
- vérnyomás és pulzus mérése,
- haskörtérfogat mérése,
- magzati szív működés vizsgálata,
- vizeletvizsgálat,
- alsó végtag megfigyelése és vizsgálata,
- általános tanácsadás a terhességgel, babavárással kapcsolatban, válaszadás az anya kérdéseire.

Gyermekgondozás

A gyermek megszületését követően a védőnő a gyermekágyas anya felépülését és a gyermek fejlődését kíséri figyelemmel. A kisbaba megszületéséről a kórháztól kap értesítést, így már a hazaengedést követő 48 órában (kivétel a hétvége és munkaszüneti nap) meglátogatja a családot, majd a szülést követő első hat hétben hetente, utána havonta (az anya kívánságára gyakrabban is). A védőnő ilyenkor tanácsot ad az édesanyának a felmerülő feladatokról, problémákról: szoptatás, pelenkázás, öltöztetés, fürdetés, altatás stb.

A védőnői tanácsadáson az édesanyának gyermekével eleinte havonta, később évente kell megjelennie, ezeken kívül az úgynevezett kötelező státuszvizsgálatokon, amelyek csecsemőkorban a 2, 3, 4, 6 és 9 hónapos korban esedékesek a szokásos havi méréseken felül.

A védőnő a státuszvizsgálatok alkalmával:

- megméri a kisbaba súlyát és hosszát;
- bizonyos életkorokban pedig fejkörfogatot és mellkörfogatot is;
- megbeszéli az édesanyával a kisbaba fejlődésével, táplálásával, gondozásával kapcsolatos teendőket;
- ellenőrzi, hogy a baba fejlődése megfelel-e az életkorának;
- a gyermek egyéves kora után a beszéd- és mozgásfejlődéssel, szobatisztasággal kapcsolatos teendőkben, valamint a neveléssel, a közösségbe való szoktatással kapcsolatos problémákban segíthet.

Az utóbbi években végbement szemléletváltozás következtében a védőnői munka egyre inkább a partneri viszonyra épülő segítő tevékenység: a védőnők a családközpontú gondozásukkal az egészség megtartását, fejlesztését szolgálják.

A várandósok gondozása a 26/2014. (IV.8.) EMMI rendelet alapján történik.

2017. január 01-től az egészségügyről szóló 1997. CLIV. törvény értelmében a védőnői ellátás nem utasítható vissza. 2022. évben Recsk település I. és II. körzetben egy család sem utasította el a védőnői ellátást. A kötelező védőoltások beadása minden érintett tekintetében megtörténtek.

A 19/2009.Eü. M. rendelet foglalja magába az életkorhoz kötött szűrővizsgálatok végzését, melyre nagy hangsúlyt fektetnek. A szűrővizsgálat személyre szabottan történik. Ez a feladat fontos szerepet játszik a gyermek testi, értelmi, pszichés, szociális fejlődésének nyomon követésében és a prevencióban. Eltérés észlelése esetén lehetőség van a szülő azonnali bevonására. A gyermekek előzetes értesítés alapján jelennek meg szüleikkel a vizsgálaton. A szűrés hatékony, a szülői

közreműködés, kapcsolattartás jól működik, így a kiszűrt gyermekeket nyomon tudom követni. Az előírt, életkorhoz kötött szűrővizsgálaton 100%-os a megjelenés.

A szűrővizsgálatok végzéséhez a műszerek és eszközök biztosítottak a Recski tanácsadóban.

Mindkét körzethez tartozik oktatási intézmény.

Az Óvodában a védőnői munka a rendelet alapján a kötelező negyedéves tisztasági vizsgálatokra (megvizsgált gyermekek száma: 80 és 90 fő között mozog) és az egészségnevelési munkára koncentrálódik. Az Óvodával a kapcsolattartás rendszeres. A védőnői csoport látogatások során lehetőség nyílik a gyermekek szemrevételezésére, az adott gyermekekkel kapcsolatos eltérések, problémák megbeszélésére. Az Óvodával jó a kapcsolat, probléma esetén a visszajelzés megtörténik.

A védőnői munka a Recsk Jámbor Vilmos Általános Iskola tekintetében a védőnői tanácsadóban (Recsk, Bajcsy u. 1.) történik. Az Általános Iskolában a tisztasági vizsgálatok a rendeletben foglaltaknak megfelelően negyedévente, illetve szükség szerint történik, a vizsgált gyermekek száma 130 és 150 fő között változik, fejtetvesség több alkalommal előfordult, de a szülők együttműködésének és a védőnő folyamatos ellenőrzésének köszönhetően sikerült megakadályozni a tovább terjedést. Továbbá a rendeletben foglalt kötelező védőoltások beadása és a kötelező szűrővizsgálatok végzése folyamatos.

Az Általános Iskolában elvégzett feladatok:

- Létszámok kérése, osztálynévsorok elkészítése, egyeztetése az előző évvel
- Törzslapok rendezése, kikérők megírása, lapok postázása
- Az első osztályos tanulók adatainak bekérése, törzslapjainak kitöltése, DTPa+IPV oltások ellenőrzése adminisztrációja
- Az iskola minden tanulójának tisztasági vizsgálata (személyi higiéné és tetvesség ellenőrzése)
- Iskolai kampány oltások időpontjainak rögzítése. Egyeztetés az iskolaorvossal és az iskolavezetéssel.
- Oltási könyvek begyűjtése az oltásra kötelezett osztályok tanulóitól.
- Szülők értesítése írásban a 6. és 7. osztályosokkal MMR, DPTa, Hepatitis B és HPV védőoltásokról. Az oltást csak a szülői visszajelzés után lehet beadni.
- Oltóanyag rendelés, tárolás, hűtő ellenőrzés, oltáshoz szükséges eszközök beszerzése.
- Oltás elmaradások esetén azok pótlásának megszervezése

- A védőoltások összesítő jelentésének elkészítése, továbbítása az Egri Járási Hivatal Népegészségügyi Osztályának
- A konyha és a mellékhelységek tisztaságának ellenőrzése
- Ajánlás az iskolai büfé korszerű táplálkozásba illeszkedő választékának kialakításához
- Kiadott szakorvosi eredmények folyamatos bekérése
- Egészségnevelési munka, előadások megtartása a higiéniaról, egészséges táplálkozásról, serdülőkori változásokról, fogamzásgátlásról, drogfogyasztásról, a dohányzás ártalmairól, elkerülésre más aktuális témákról is. Az egészséges táplálkozásról tartott előadáshoz a recski általános iskola konyhája minden évben elkészít egy egytál ételt amellyel prezentálni tudjuk az egészséges táplálkozás egy kis részletét.
- 16 éves kori záró vizsgálatok elvégzése
- Magántanulók behívása a szűrővizsgálatok elvégzésére
- Iskola egészségügyi jelentés elkészítése, továbbítása
- A HPV oltás a fiú gyermekek részére is elérhetővé vált, ehhez a szülők hozzájárulása szükséges.

Kötelező szűrő vizsgálat a 2., 4., 6., és 8. osztályban történik. Rohamosan növekszik (10-15 százalékos gyakoriságúnak becsült) a légszennyezéssel, táplálkozási és egyéb környezeti allergénekkal összefüggést mutató légúti, emésztőszervi és bőrgyógyászati allergiás megbetegedések aránya. Még nem betegség ugyan, de a fiatalok csökkent fizikai teherbíró-képességét jelzik a 60-70 százalék gyakoriságúnak talált testtartási rendellenességek (hanyag tartás, lúdtalp, gerincferdülés) és azok az adatok, amelyek az elégtelen fizikai terhelhetőséget (fittség) bizonyítják. Életkortól függően 5-20 százalék gyakoriságú az elhízott gyermekek aránya. Feltétlenül megemlítenünk a szaporodó mentális problémák, amelyek magukba foglalják a speciális fejlődési rendellenességek, túlmozgásos figyelemzavarok szaporodásán kívül a szorongásos problémákat (gyakorisága 20-30 százalék) és a gyermekkori depresszív tüneteket is (a depresszív tünetek gyakorisága – súlyosságától függően – 4-20 százalék közé tehető).

A szaporodó testtartási és mozgásszervi problémák, valamint az elhízás elsősorban az általános életmódváltozás eredménye: gyermekeink kevesebbet mozognak, sokkal többet ülnek a televízió, a videó és a számítógép előtt. Táplálkozási szokásaikra jellemző, hogy emelkedik a nassolók (édesség, üdítőitalok fogyasztása) és gyorséttermi ételeket fogyasztók aránya.

A szülőkkel jó az együttműködés, ha problémás eset van a tanácsadóban felkeresnek és minden problémára találunk megoldást.

Az elmúlt években egyre többször tapasztaltam a drog jelenlétét a családokban, mely veszélyezteti a kiskorú gyermekek teljes körű ellátását, nehezíti az együttműködést. Sok esetben tagadják az érintettek a problémát és nem is lehet bizonyítani. A Gyermejjóléti Szolgálat munkatársával, Albertusz Gyulánéval jó az együttműködés, napi szinten konzultálunk a felmerülő problémákról, akár hétvégén is, ha a gyermek veszélyeztetettsége felmerül. Sajnos vannak olyan helyzetek, amikor a védőnőnek veszélyes lenne egyedül családot látogatni, de az Önkormányzat minden ilyen helyzetben partner.

2024. évi adatok az alábbiak szerint alakultak az I. körzetben:

	Létszámok	Környezeti veszélyeztetettség	Egészségügyi okok miatt veszélyeztettség	Környezeti és Eü. okok miatt veszélyeztetet t
Várandós	5	0	4	0
Csecsemő 0-1 éves	7	0	0	0
Kisded 1-3 éves	20	1	1	0
Kisgyermek 3-7 éves	29	2	0	0

A Recsk I. körzet háziorvosa Dr. Sófalvi Antal.

Recsk I. körzetéhez tartozik a Recsk Jámber Vilmos Általános Iskola.

Iskolát ellátó orvosok: Alsó tagozatot ellátja Dr. Győri István

Felső tagozatot Dr. Sófalvi Antal.

2024. évi adatok az alábbiak szerint alakultak az II. körzetben:

	Létszámok	Környezeti veszélyeztetettség	Egészségügyi okok miatt veszélyeztettség	Környezeti és Eü. okok miatt veszélyeztetet t
Várandós	5	2	2	0
Csecsemő 0-1 éves	16	0	1	0
Kisded 1-3 éves	26	2	1	0
Kisgyermek 3-7 éves	30	1	1	0

A Recsk II. körzet háziorvosa Dr. Győri István.

Recsk II. körzethez tartozik a Csengővár Óvoda és Mini Bölcsőde, az óvoda létszáma 80 és 90 fő között mozog. Az óvoda vezetővel és dolgozóival jó a kapcsolat, minden esetben van visszajelzés, ha a szűrővizsgálaton, vagy a környezetében valamilyen probléma felmerül, ezt belátható időn belül igyekszünk egymás felé teljesíteni.

A tanácsadások a következőképpen alakulnak :

Recsk I. és II. körzetében

Terhes tanácsadás minden hét kedd 10-14 óráig illetve szükség szerint szakorvosi vizsgálatokhoz, kismama állapotához mérten igazodva történik.

Csecsemő tanácsadás a gyermek háziorvossal együtt

Recsk I. körzet: hétfő 10-14 óráig

Recsk II. körzet: csütörtök 10-14 óráig

illetve szükség szerint, megbeszélés alapján

Munkám során nagy hangsúlyt fektetek az anyatejes táplálás megalapozására. Az anyatejes táplálás mutatói jónak mondhatók, mivel mindkét körzetben 45-50% között van.

A védőnői munka szerves része a pontos adminisztráció. Az adminisztráció jelenleg még papír alapon történik.

Nagy hangsúlyt fektetek a hátrányos helyzetű családok segítésére. A védőnő az, aki rendszeresen otthonukban látogatja a családokat nagyon hamar tudomást szerez problémákról ezért azonnali segítséget tud nyújtani.

Rendszeresen gyűjtök és juttatok különféle adományokat /pelenka, ruha, játék/ rászoruló családok számára. A településen élő családok tudják, hogy a tanácsadóban leadhatják az adománynak szánt játékokat, ruhaneműt, tisztálkodó szereket, kisebb bútorokat.

A gondozottakkal való találkozásokon kívül rendszeresen tartunk szakmaközi megbeszéléseket a társszakmák képviselőivel. Leggyakrabban a Gyermekjóléti Szolgálat családgondozójával konzultálok a tapasztalt problémákról, illetve változásokról. Gyakran közös családlátogatásokat végzünk. Részt veszek a Gyermekvédelmi Jelzőrendszer esetmegbeszélésein. Évente több alkalommal felügyeleti szerveink ellenőrzéseket végeznek annak érdekében, hogy megbizonyosodjanak arról, hogy munkámat a szabályoknak megfelelően végzem. Meghatározott időközönként jelentést készítek a felügyeleti szervek számára

Köszönöm a fenntartó önkormányzatnak támogatását, mely hozzá segít ahhoz munkámat megfelelő tárgyi környezetben tudjam végezni.

Kérem a Tisztelt Képviselő Testület tagjait fogadják el beszámolómat!

Recsk, 2025. október 8.

Tisztelettel:

Heves Vármegyei Markhot Ferenc Oktatókórház
és Rendelőintézet
Heves Vármegyei Védőnői Szolgálat Osztálya
001375725
119.

Varga Piroska
védőnő